

Ідеї автономії та самостійності в програмах українських політичних партій Наддніпрянщини

9 клас, Всесвітня історія, КЗШ
№114, Хорькова Людмила

Різноманітність українських політичних течій Наддніпрянщини на початку ХХ ст.

- Норман Дейвіс про головні політичні течії Європи початку ХХ ст.
- **Лібералізм.** Панування закону, прав, свободи, Конституції, релігійної толерантності.
- **Націоналізм.** Сукупність ідей, пов'язаних з нацією, чиї інтереси є вище добро.
- **Соціалізм.** Колективна віра про захист суспільства, рівність поділу багатств.

Напрями

Ірина Ковальська - Павелко про течії в українському визвольному русі

- 1. Ідея автономії України у складі демократизованої Росії (РУП з 1903р., УСДРП, УДП, УРП, УДРП).
- 2. Досягнення самостійної української держави (РУП до 1903р., УСП, УНП).

Перша ідея була більш поширеною і стала орієнтиром у програмах соціал-демократичних та ліберально-демократичних партій.

Програмні документи українських самоствійників

Десять заповідей УНП Миколи Міхновського (1903 р.)

1. Одна, єдина, нероздільна від Карпатів аж до Кавказу, самостійна, вільна, демократична Україна — республіка робочих людей — оце національний всеукраїнський ідеал. Нехай кожна українська дитина тямить, що вона народилася на світ на те, щоб здійснити цей ідеал.
2. Усі люди — твої брати, але москалі, ляхи, угри, румуни та жиди суть вороги нашого народу, аж поки вони панують над нами і гноблять нас.
3. Україна для українців. Отже, вигоняй звідусіль з України чужинців-гнобителів.
4. Усюди і завжди вживай української мови. Хай ні дружина твоя, ні діти твої не поганяють твого дому мовою чужинців-гнобителів.
5. Шануй діячів рідного краю, ненавидь його ворогів, зневажай перевертнів-відступників, і добре буде цілому твоєму народові і тобі.
6. Не вбивай Україну своєю байдужістю до всенародних інтересів.
7. Не зробиш перевертнем-відступником.
8. Не обкрадай власного свого народу, працюючи на ворогів України.
9. Допомагай своєму землякові наперед усіх. Держись купи.
10. Не бери собі дружини з чужинців, бо твої діти будуть тобі ворогами, не приятелюй з ворогами нашого народу, бо ти додаси їм сили і відваги.

3 програми УНП (1906 рік)

Витяг із програми української народної партії (1906 р.)

Українська Народня Партія єсть партія Українського міського і сільського пролетаріату...

Українська Народня Партія визнає соціалістичний ідеал як єдиний, котрий може остаточно задовольнити український та інші народи...

Головні завдання Української Народної Партії — просвітити, освідомити українців-робітників і хліборобів з боку розуміння їх національних і класових інтересів... Необорна спільна сила з'єднаних українців-робітників і селян учинить захват політичної власті на Україні, знищить визиск, насилля, нерівність і утворить непідлеглу Україну.

Самостійна Україна буде республікою вільних людей, свободних від гніту і експлуатації, республікою людей свободної праці.

Олександр Шишко про самостійницьку течію в українському русі

**Сучасний український дослідник Олександр Шишко
про самостійницьку течію в українському русі**

Представники самостійницької течії не займали поважного місця у визвольному русі, їх організації були нечисленими і не впливовими як через неприйняття основної вимоги самостійників, методів її досягнення, так і через експресивність поведінки лідерів цієї течії. Однак заслугою самостійницького руху була стабілізація ідеї самостійної Української держави, реалізація якої і стала головною метою української нації в ХХ ст.

Погляди українських автономістів

- Микола Порш «Такий лад, коли якійсь край чи народ в державі має право самостійно влаштовувати своє життя по своїх місцевих законах, називається автономією...»

Витяг з програми УСДРП (грудень 1905 р.)

Вимагає:

- демократичної республіки;
- Автономії України;
- Загального, рівного, прямого виборчого права з таємним голосуванням...
- Право кожної нації на культурне і політичне самоопредеління;
- Широкого самоврядування...

О. Висоцький про причини поширення ідей автономізації

- Автономістські переконання українських соціал-демократів випливали з того, що вони були дуже пов'язані з Росією. Агітація за відокремлення України від Росії не знаходила відгуку навіть серед сільської, найбільш української, частини населення Наддніпрянщини...

Заповнити таблицю

Назва партії	Рік	Лідери	Програмні положення щодо державності України
РУП			
УСП			
УНП			
«Спілка»			
УСДРП			
УДРП			

В презентації використані матеріали з підручника

- «Історія України» підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів
Пошетун О. І., Гупан Н. М., Смагін І. І.
2017р.